

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi aluksista aiheutuvan vesien pilaantumisen ehkäisemisestä annetun lain muuttamisesta ja laiksi ympäristönsuojelulain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi aluksista aiheutuvan vesien pilaantumisen ehkäisemiseksi annettua lakia sekä ympäristönsuojelulakia. Ehdotetuilla muutoksilla pantaisiin täytäntöön Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi aluksella syntyvän jätteen ja lastijäämien vastaanottolaitteista satamissa. Ehdotuksen mukaan aluksella syntyvät kiinteät jätteet ja käymäläjätevedet liitettäisiin niin kutsutun ei erityismaksua -järjestelmän piiriin siten, että niistä perittävät maksut eivät riippuisi jätetyn jätteen määrästä. Aluk-

sista peräisin olevien jätteiden jätehuollon järjestämiseksi satamissa tulisi olla jätehuolto suunnitelma.

Säädösteknisenä muutoksena aluksista aiheutuvan vesien pilaantumisen ehkäisemisestä annettuun lakiin lisättäisiin säännökset määritelmistä, jotka nykyisin ovat aluksista aiheutuvan vesien pilaantumisen ehkäisemisestä annetussa asetuksessa.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen kun ne on hyväksytty ja vahvistettu.

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytila

1.1. Lainsäädäntö

Aluksista aiheutuvan vesien pilaantumisen ehkäisemisestä annetun lain (300/1979), jäljempänä *alusjätelaki*, tarkoituksena on ehkäistä alusten tavanomaisesta toiminnasta aiheutuvaa vesien pilaantumista kieltämällä vahingollisten aineiden päästäminen aluksesta veteen. Laissa kielletään öljyn tai öljypitoisen seoksen, vaarallisten nestemäisten aineiden, kiinteän jätteen ja käymäläjätteiden päästäminen veteen Suomen vesialueella ja suomalaisesta aluksesta myös Suomen aluevesien ulkopuolella. Tarkempia säännöksiä ja poikkeuksia päästökielloista on annettu aluksista aiheutuvan vesien pilaantumisen ehkäisemisestä annetulla asetuksella (635/1993), jäljempänä *alusjäteasetus*.

Aluksen on ennen kuin se lähtee satamasta jätettävä sataman vastaanottolaitteisiin alusjätelain 2—4 luvuissa mainitut vahingolliset

aineet, joita ei alusten aiheuttaman meren pilaantumisen ehkäisemisestä vuonna 1973 tehtyyn kansainväliseen yleissopimukseen liittyvän vuoden 1978 pöytäkirjan (SopS 51/1983), jäljempänä *Marpol 73/78* -yleissopimus, ja vuoden 1992 Itämeren alueen merellisen ympäristön suojelua koskevan yleissopimuksen (SopS 2/2000), jäljempänä *Helsingin sopimus*, mukaan saa päästää Itämeren alueella mereen. Tarkempia säännöksiä ja poikkeuksia jättopakosta on säädetty alusjäteasetuksessa. Merenkululaitos voi, siten kun asetuksessa on tarkemmin säädetty, myöntää poikkeuksia aluksia koskevasta jättopakosta.

Alusjätelain mukaan satamissa on oltava riittävät vastaanottolaitteet öljypitoisten jätteiden ja seosten, vaarallisia nestemäisiä aineita sisältävien jätteiden ja seosten sekä käymäläjäteveden ja kiinteän jätteen vastaanottamiseksi. Vastaanotto on järjestettävä siten, ettei aluksille aiheudu kohtuutonta viivytystä. Nykyinen alusjätelaki ei määrittele

satamaa.

Aluksista peräisin olevien öljypitoisten jätteen vastaanottamisesta peritään maksu jokaiselta satamassa käyvältä alukselta riippumatta siitä, jättääkö alus satamaan jätettä vai ei, jäljempänä *ei erityismaksua -järjestelmä*. Maksu voi sisältyä satamamaksuun, mutta sen osuus tulee ilmoittaa alukselle. Maksu voidaan porrastaa alustyyppin ja aluksen kokoluokan mukaan, mutta se ei saa riippua jätetyn jätteen määrästä. Järjestelmällä pyritään tekemään öljypitoisten jätteiden päästäminen veteen taloudellisesti kannattamattomaksi. Öljypitoisten jätteiden vastaanotosta ei peritä ei erityismaksua -järjestelmän mukaista maksua aluksilta, jotka merenkulkulaitos on 27 a §:n 3 momentin mukaan vapauttanut alusjätteiden ilmoitusvelvollisuudesta ja jättopakosta. Muiden jätelajien maksuista ei ole säännöksiä.

Edellä olevan lisäksi satamien perimistä maksuista on säädetty kunnallisista satamajärjestyksistä ja liikennemaksuista annetussa laissa (955/1976) ja laissa yksityisistä yleisistä satamista (1156/1994) Muiden satamien maksuista ei ole säädetty erikseen. Näitä satamia voi koskea se, mitä jätelaissa (1072/1993) on säädetty kunnallisista jättemaksuista.

Alusjätelain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten valvonta kuuluu lain mukaan Suomen ympäristökeskukselle ja alueellisille ympäristökeskuksille. Merenkulkulaitos valvoo kuitenkin lain 3–5 §:n ja 9 §:n sekä niiden nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamista.

Alusjätelakia sovelletaan aluksesta peräisin oleviin jätteisiin siihen asti, kun ne on luovutettu satamien vastaanottolaitteisiin. Siitä lähtien sovelletaan jätelain säännöksiä.

Jätelain mukaan jätteen haltija vastaa pääsääntöisesti satamassa vastaanotetun jätteen jätetuollon järjestämisestä, kuten jätteen kuljetuksesta sekä hyödyntämisestä tai loppukäsittelystä. Aluksessa syntyvää kiinteää jätettä voidaan kuitenkin pääosin pitää jätelain 10 §:ssä ja 13 §:ssä tarkoitettuna asumisessa syntyvänä tai siihen rinnastettavana jätteenä, jonka kuljetuksen sekä hyödyntämisen ja käsittelyn kunta on pääsääntöisesti velvollinen järjestämään. Kunta voi jätelain 13 §:n 1 momentin mukaan jätteen haltijan kanssa te-

kemänsä sopimuksen nojalla ottaa järjestettäväkseen myös muun jätteen kuljettamisen sekä hyödyntämisen ja käsittelyn.

Kunta voi jätetuollomääräyksellään antaa yleisiä määräyksiä muun muassa jätteen lajittelusta satamassa. Kunnalliset jätetuollomääräykset eivät suoraan voi koskea jätetuolltoa aluksessa.

Ympäristönsuojelulain (86/2000) mukaisen ympäristöluvan tarvitsee ympäristönsuojeluasetuksen (169/2000) 1 §:n 1 momentin 12 kohdan mukaan pääosin kauppamerenkulun käyttöön soveltuva satama tai lastaus- tai purkulaituri, joka soveltuu aluksille, joiden bruttovetoisuus on yli 1350. Muulla satamalla ei ole tarpeen olla ympäristöluvaa. Ympäristöluvaa haetaan ympäristölupavirastolta. Ympäristöluva koskee osaksi samoja kysymyksiä kuin ehdotettu sataman jätetuoll o-suunnitelma.

1.2. Käytäntö

Vesien pilaantumisen ehkäisemiseksi on aluksen aina ennen satamaan saapumistaan ilmoitettava jätteistä, joita se aikoo jättää sataman vastaanottolaitteisiin ja jätettävä ne ennen satamasta lähtöään. Ilmoitus tehdään Merenkulkulaitoksen hyväksymällä lomakkeella vähintään 24 tuntia ennen satamaan saapumista tai viimeistään kun alus lähtee edellisestä satamasta.

Alusjätelaki velvoittaa sataman pitäjää huolehtimaan siitä, että satamissa on sitä käyttävien alusten tarvetta vastaavat jätteiden vastaanottolaitteet. Satamissa otetaan vastaan kiinteitä jätteitä, öljyisiä jätteitä ja käymäläjätevesiä sekä lastin tuennasta ja suojauksesta syntyviä jätteitä. Sataman pitäjä vastaa satama-alueen jätetuollon järjestämisestä ollessaan jätteen haltija. Satamassa voi olla myös muita toimijoita, jotka huolehtivat itse tuottamistaan jätteistä ellei toisin ole sataman kanssa sovittu. Alusjätelain mukainen jätetuollto ei kata sataman muusta toiminnasta kuin aluksista syntyviä jätteitä, mukaan lukien lastin tuennasta ja suojauksesta syntyvät jätteet.

Sataman pitäjä vaihtelee sataman laadun mukaan. Kaupallista satamaa ja kalasatamaa pitää yleensä kunta ja teollisuussatamaa teol-

lisuusyritys. Huviveneiden koti- ja vierassatamaa voi pitää kunta, yhteisö kuten venesaura tai yritys. Jätteiden vastaanottolaitteiden tarve vaihtelee riippuen sitä käyttävien alusten tarpeista.

Aluksilta veloitetaan vastaanotetusta jätteen jättemaksu. Jättemaksua ei peritä aluksilta, jotka hoitavat jätehuoltonsa suoraan sataman ulkopuolisen jätehuoltoyrityksen kanssa. Öljypitoisista jätteistä satama perii kuitenkin ei erityismaksua -järjestelmän mukaisen maksun riippumatta siitä, jättääkö alus öljypitoisia jätteitä vai ei. Maksu voi vaihdella aluksen koon mukaan, mutta se ei riipu jätetyn jätteen määrästä. Suomen satamien perimät öljyisten jätteiden ei erityismaksua -järjestelmän mukaiset maksut vaihtelevat välillä 10–30 senttiä aluksen nettovetoisuutta kuvaavaa yksikköä kohden.

Ilmoitusvelvollisuudesta ja jättöpakosta voi Merenkululaitos myöntää vapautuksen säännöllisessä liikenteessä olevalle alukselle, mikäli sillä on jätehuoltosopimus pätevän jätehuoltoyrityksen kanssa. Merenkululaitos on myöntänyt vapautuksen yhteensä noin 300 alukselle, joiden osuus on noin 20 prosenttia Suomen satamissa liikennöivistä aluksista. Näiden alusten osuus Suomen satamien kaikista satamakäynneistä on noin 70 prosenttia.

1.3. Kansainvälinen säättely

1.3.1. *Marpol 73/78 -yleissopimus*

Kansainvälinen yleissopimus alusten aiheuttaman meren pilaantumisen ehkäisemiseksi, Marpol 73/78 -yleissopimus, ja sen liitteet IV ja V sisältävät rajoituksia aluksella syntyvien kiinteiden jätteiden ja käymäläjätevesien laskemisesta mereen. Liitteen V mukaisesti kiinteän jätteen laskeminen Itämereen on eräitä ruokajätteitä lukuun ottamatta kielletty. Käymäläjätevesiä koskeva liite IV tulee kansainvälisesti voimaan 27 päivänä syyskuuta 2003. Liitteen mukaan käsittelemättömien käymäläjätevesien laskeminen mereen kielletään lähempänä kuin 12 meripeninkulmaa lähimmästä maasta. Suomi on ratifioinut liitteen IV vuonna 1983.

1.3.2. *Helsingin sopimus*

Itämeren alueen rantavaltiot ovat vuonna 1974 tehneet Itämeren pilaantumisen ehkäisemiseksi Helsingin sopimuksen, joka tuli voimaan 1980. Vuonna 1992 uudistettu sopimus tuli voimaan tammikuussa 2000. Itämeren rantavaltiot ovat tällä sopimuksella muun muassa panneet voimaan Marpol 73/78 -yleissopimuksen käymäläjätevesiä koskevan liitteen IV määräykset.

Helsingin sopimuksella perustettu Itämeren alueen merellisen ympäristön suojelukomissio, jäljempänä *Helsingin komissio*, on hyväksynyt joukon suosituksia, joiden tavoitteena on ehkäistä alusten aiheuttamia laittomia päästöjä Itämerellä. Suosituksissa käsitellään muun muassa alusten ilmoitusvelvollisuutta, jättöpakkoa sekä yhtenäistä maksujärjestelmää. Suositusten mukainen ei erityismaksua -järjestelmä on otettu käyttöön suurimmassa osassa Itämeren satamia, mutta maksuperusteet vaihtelevat maittain.

1.3.3. *EY:n alusjätedirektiivi*

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2000/59/EY aluksella syntyvän jätteen ja lastijäämien vastaanottolaitteista satamissa, jäljempänä *alusjätedirektiivi*, on tullut voimaan 28 päivänä joulukuuta 2000. Suomen lainsäädäntö olisi tullut saattaa direktiivin mukaiseksi 28 päivään joulukuuta 2002 mennessä.

Direktiivin tarkoituksena on vähentää aluksella syntyvän jätteen ja lastijäämien päästämistä ja erityisesti laitonta päästämistä mereen edistämällä satamien vastaanottolaitteiden saatavuutta ja käyttöä tehostaen näin meriympäristön suojelua. Alusjätedirektiivi koskee kaikkia satamia ja kaikkia aluksia, mukaan lukien kalastusalukset ja huvialukset. Sen mukaan satamissa on oltava käytettävissä asianmukaiset jätteen vastaanottolaitteet, jotka vastaavat satamaa yleensä käyttävien alusten tarpeita aiheuttamatta niille kohtuutonta viivästystä. Kullekin satamalle on laadittava ja pantava täytäntöön asianmukainen jätteen vastaanotto- ja käsittelysuunnitelma, joka on tarkistettava vähintään joka kolmas vuosi. Direktiivi määrittelee satamaksi paikan tai maantieteellisen alueen, jos-

sa on tehty sellaisia parannustöitä ja joka on varustettu siten, että se voi pääasiallisesti ottaa vastaan aluksia, mukaan lukien kalastusalukset ja huvialukset.

Kalastusaluksia ja enintään 12 matkustaja-ile hyväksytyjä huvialuksia lukuun ottamatta on aluksen päällikön ilmoitettava ennen satamaan saapumistaan, mitä jätteitä se aikoo jättää sataman vastaanottolaitteisiin. Aluksen päällikön on ennen satamasta lähtöä toimitettava kaikki aluksella syntyneet jätteet vastaanottolaitteisiin. Alus voi jatkaa matkaansa seuraavaan käyntisatamaan jättämättä jätteitään, mikäli sillä on riittävästi varastotilaa kaikelle aluksella seuraavan matkan aikana syntyvälle jätteelle.

Satamien vastaanottolaitteiden ja jätteen käsittelyn kustannukset on katettava aluksilta perittävillä maksuilla. Kaikkien alusten on merkittävästi osallistuttava vastaanottolaitteiden ja jätteen käsittelyn aiheuttamiin kustannuksiin riippumatta siitä, käyttävätkö ne laitteita. Jätteistä perittävien maksujen suuruus ja laskentaperusteet olisi esitettävä selkeästi sataman käyttäjille sen varmistamiseksi, että ovat kohtuullisia, tasapuolisia ja selkeästi esitettyjä ja että ne vastaavat käytössä olevien laitteiden ja palvelujen kustannuksia.

Direktiivi koskee kaikkia aluksella syntyviä jätteitä ja lastijäämiä. Käymäläjätevesien osalta direktiivin voimaansaantoa kuitenkin lykätään, kunnes on kulunut 12 kuukautta Marpol 73/78 -yleissopimuksen käymäläjätteitä koskevan liitteen IV voimaantulosta.

Jos alus on säännöllisessä liikenteessä ja käy satamissa usein ja säännöllisesti ja jos on riittävästi näyttöä siitä että se hoitaa jätehuoltonsa pätevästi, aluksen reitin varrella toimivan jätehuoltoyrityksen tai sataman kanssa, voidaan alus vapauttaa jätteiden ilmoitusvelvollisuudesta ja jättöpakosta.

Jäsenvaltioiden on joka kolmas vuosi toimitettava komissiolle tilanneraportti direktiivin täytäntöönpanosta. Komissio laatii jäsenvaltioilta saamiensa tilanneraporttien perusteella arvion järjestelmän toimivuudesta ja tekee tarvittaessa ehdotuksia direktiivin täytäntöönpanosta.

1.4. Nykytilan arviointi

Suomen alusjätteitä koskeva lainsäädäntö, joka on ollut voimassa 1 päivästä heinäkuuta 2000 lähtien, perustuu Helsingin sopimuksen sääntömuutokseen aluksista peräisin olevien jätteiden jättöpakosta sekä Helsingin komission suosituksiin aluksista peräisin olevien jätteiden ilmoitusvelvollisuudesta sekä konehuoneesta peräisin olevan öljyisen jätteen ei erityismaksua -järjestelmästä. Nykyinen lainsäädäntö vastaa pääosiltaan EY:n alusjätedirektiivin säännöksiä. Satamien maksujärjestelmää tulee kuitenkin laajentaa siten, että se kattaisi myös aluksista peräisin olevat kiinteät jätteet ja myöhemmin myös käymäläjätevedet. Nykyinen lainsäädäntö ei myöskään velvoita satamia laatimaan aluksista peräisin olevia jätteitä koskevia jätehuoltosuunnitelmia. Direktiivin täytäntöönpano edellyttää myös nykyisen lainsäädännön soveltamisalan ulottamista koskemaan aluksen koosta riippumatta kaikkia aluksia lukuun ottamatta kalastusaluksia ja huviveneitä, jotka voivat kuljettaa vähemmän kuin 12 henkilöä. Samoin direktiivi määrittelee sataman hyvin laajasti. Suomen nykyisessä alusjätelaissa ei ole vastaavaa sataman määrittelyä.

Suomen nykyinen aluksista peräisin olevien jätteiden jättöpakkoa koskeva lainsäädäntö on osittain tiukempi kuin alusjätedirektiivin velvoite toimittaa aluksella syntyvä jäte satamaan. Suomen satamissa sovelletaan ei erityismaksua -järjestelmää kaikkeen aluksen konehuoneesta peräisin olevaan öljyiseen jätteeseen riippumatta sen määrästä kun taas direktiivi edellyttää vain, että jätemaksut koostuvat merkittävästi, mutta ei välttämättä täysimääräisesti, ei erityismaksua -osuudesta. Ylimenevältä osalta voisi satama direktiivin mukaan periä alukselta tosiasialisesti toimitetun jätteen määrän mukaisen maksun. Direktiivi antaa kuitenkin mahdollisuuden soveltaa tiukempia toimitusvaatimuksia, jotka on hyväksytty kansainvälisen oikeuden mukaisesti, kuten Helsingin sopimuksella. Ehdotetulla lainmuutoksella ei ole tarkoitus lieventää nykyisen lainsäädännön mukaista jättöpakkoa eikä muuttaa ei erityismaksua -järjestelmän perusteita.

Ilmoitusvelvollisuudesta ja jättöpakosta voi nykyisin saada reitin varrella oleviin suomalaisiin satamiin vapautuksen, jos alus on säännöllisessä liikenteessä ja sillä on sopi-

mus pätevän jätehuoltoyrityksen kanssa. Alus voi kuitenkin vapautuksesta huolimatta käyttää muiden Itämeren alueen satamien ei erityismaksua -järjestelmän piirissä olevia palveluja silloin kun se on alukselle edullista. Tämä saattaa johtaa jätteiden epätasaiseen jakautumiseen Itämeren ja jatkossa myös Euroopan unionin alueen satamien välillä. Alusjätedirektiivin mukaan vapautuksen ehtona on riittävä näyttö siitä, että jätteet myös toimitetaan ja niihin liittyvät maksut suoritetaan johonkin aluksen säännöllisen reitin varrella olevaan satamaan. Tämän varmistamiseksi vapautuksia myönnettäessä olisi edellytettävä, että alukset käyttävät pääasiassa valitseman jätehuoltoyrityksen tai sataman palveluja. Direktiivin mukainen satamien jätteen vastaanottovelvollisuus sen sijaan ei olisi laajempi kuin nykyinen alusjätelakiin säädetty vastaava velvollisuus.

2. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Lakiesityksen tavoitteena on aluksilta tapahtuvien vesinä pilaavien laittomien päästöjen ehkäisy edistämällä satamien vastaanotto- ja kiinteiden saatuvoittoa ja käyttöä. Öljyisiä jätteitä, kiinteitä jätteitä ja käymäläjätevesiä koskevan jättopakon ja ilmoitusvelvollisuuden tavoitteena on ehkäistä jätteiden päästämistä veteen. Ei erityismaksua -järjestelmällä pyritään tekemään laitton aluksista peräisin olevien jätteiden päästämisen veteen taloudellisesti kannattamattomaksi. Velvoittamalla satamia laatimaan aluksista peräisin olevia jätteitä koskeva jätehuoltosuunnitelma pyritään parantamaan satamien vastaanotto- ja kiinteiden saatuvoittoa ja niiden käyttöä sekä edistämään jätteiden asianmukaista käsittelyä maissa.

Esityksen keskeisimmät asiakohdat koskevat satamien jätehuoltosuunnitelmien laatimista sekä kiinteiden jätteiden ja käymäläjätevesien maksujärjestelmää, joita koskevat säännökset lisättäisiin alusjätelakiin.

Tavoitteena on lisäksi yhteensovittaa aluksista peräisin olevien jätteiden vastaanotto ja käsittelyvelvollisuus vastaaviin velvoitteisiin, jotka asetetaan osana ympäristönsuojelulain

mukaista ympäristölupaa. Lisäksi tavoite on varmistaa jätehuoltosuunnitelmien käytännön valvonta.

3. Esityksen vaikutukset

3.1. Taloudelliset vaikutukset

Ei erityismaksua -järjestelmän laajentamisen koskemaan kiinteitä jätteitä ja käymäläjätteitä ei aiheuttaisi satamille merkittäviä lisäkustannuksia. Satamat määräisivät itse satamamaksuun liitetyn tai erillisen maksun, jolla öljyisten jätteiden, kiinteiden jätteiden ja käymälävesijätteiden vastaanottamisesta aiheutuvat kustannukset peitettäisiin. Järjestelmän tarkoituksena on, että kaikki satamaan saapuvat alukset maksavat ei erityismaksua -järjestelmän mukaisen jätemaksun riippumatta jätetyn jätteen määrästä, jolloin satunnaisen suurien jätemäärien vastaanotosta satamalle aiheutuvat kustannukset tasaantuvat. Satamille ei aiheudu lisäkustannuksia vastaanotto- ja kiinteiden hankkimisesta, jos ne on jo hankittu voimassa olevaan lakiin sisältyvän velvollisuuden mukaisesti.

Säännöllisessä liikenteessä olevat alukset, jotka hoitavat jätehuoltonsa pätevän jätehuoltoyrityksen kanssa, voisivat hakea Merenkululaitokselta vapautusta ilmoitusvelvollisuudesta ja jättopakosta. Näiden alusten osalta ei lainmuutos aiheuttaisi muutoksia. Muut alukset ovat tähän asti maksaneet kiinteiden jätteiden jätetuollosta satamamaksun yhteydessä kiinteän maksun tai järjestäneet kiinteiden jätteiden jätetuollon suoraan yksityisen jätehuoltoyrityksen kanssa. Lainmuutoksen myötä satama huolehtisi näiden alusten osalta kaikista kiinteiden jätteiden vastaanotosta.

Lainmuutoksella ei olisi vaikutuksia valtiotalouteen.

3.2. Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset

Satamilta jätehuoltosuunnitelmien laadinta vaatisi jossain määrin työpanosta, vaikka suunnitelmien edellyttämästä perustustyöstä onkin suuri osa varsinkin suuremmissa satamisissa tehty jo aiemmin.

Satamien jätehuoltosuunnitelmien kolmen vuoden välein tapahtuva valvonta sekä satamien vastaanottolaitteita koskevien säännösten noudattamisen valvonnan ei arvioida aiheuttavan merkittäviä voimavaroalisäyksien tarvetta. Jätehuoltosuunnitelmien valvonta tapahtuisi pääsääntöisesti ympäristöluvan valvonnan osana tai muutoin jätehuollon tavanomaisen valvonnan osana. Suomessa on 26 kunnallista kaupallista, noin 30 teollisuus-satamaa ja lähes 50 kalasatamaa. Muista lain piiriin kuuluvista satamista on vain karkeita arvioita. Merialueilla ja sisävesillä on noin 2700 venesatamaa tai vieraslaituria, joita kaikkia ei kuitenkaan voida pitää lakiehdotuksen mukaisina satamina.

Nykyisen alusjätelain perusteella Merenkululaitoksen myöntämät noin 300 vapautusta jättöpakosta ja ilmoitusvelvollisuudesta tulisi lakiehdotuksen ja sen perusteella annettavan asetuksen hyväksymisen jälkeen uusia. Vapautusten edellytyksenä tulisi olla, että aluksen jätehuolto kattaisi kaikki ne jätelajit, joiden jättöpakosta vapautusta haetaan. Merenkululaitoksen tulisi vapautuksia myöntäessään myös arvioida jätehuoltopalvelujen tosiasiallista käyttöä. Kokonaisuudessaan vapautusten uusiminen aiheuttaisi Merenkululaitokselle kertaluonteisesti lisäyötä.

3.3. Ympäristövaikutukset

Lainmuutoksen edellyttämien satamien aluksista peräisin olevia jätteitä koskevien jätehuoltosuunnitelmien avulla voitaisiin tehostaa jätteiden vastaanottoa satamissa ja edistää jätteiden asianmukaista käsittelyä maissa. Euroopan unionin alueen yhtenäinen, kaikki aluksista peräisin olevat jätelajit käsiteltävä ei erityismaksua -järjestelmä pienentäisi taloudellista houkutusta päästää jätteitä mereen.

Parantuneen jätehuollon valvonnan johdosta voidaan odottaa satamien jätehuoltopalveluiden paranemista, mikä johtaa myös meren ja sisävesien ympäristön tilan paranemiseen.

4. Asian valmistelu

4.1. Valmisteluvaiheet

Esitys on valmisteltu virkatyönä ympäristöministeriössä yhteistyössä liikenne- ja viestintäministeriön ja Merenkululaitoksen kanssa. Valmistelutyön aikana on kuultu satamien sekä merenkulku- ja veneilyjärjestöjen edustajia.

4.2. Lausunnot

Esitysluonnoksesta on pyydetty lausunnot Ahvenanmaan maakuntahallitukselta, oikeusministeriöltä, liikenne- ja viestintäministeriöltä, sisäasiainministeriöltä, Merenkululaitokselta, Suomen ympäristökeskukselta, alueellisilta ympäristökeskuksilta, Suomen Kuntaliitolta, Rahtialusyhdistykseltä, Suomen Laivameklariliitolta, Suomen Varustamoyhdistykseltä, Suomen Satamaliitolta, Ålands Redarföreningiltä, Suomen Luonnonsuojeluliitolta, Natur och Miljöiltä, Suomen Laivapäällysteliitolta, Suomen Konepäällysteliitolta, Suomen Purjehtijaliitolta, Suomen Veneilyliitolta ja Pidä Saaristo siistinä ry:ltä.

Lausunnonantajista valtaosa piti ehdotusta tarpeellisena ja parannuksena nykyiseen tilanteeseen. Lausunnoissa esitettiin huomautuksia lähinnä kolmeen asiakohtaan: satamien jätehuoltosuunnitelmien hyväksymismenettelyyn, Merenkululaitoksen myöntämien vapautusten myöntämisperusteisiin ja erityismaksua -järjestelmän mukaisen maksun määräytymiseen. Samoin kiinnitettiin huomiota huviveneiden ja huvivenesatamien mahdollisuuksiin täyttää lainmuutoksen vaatimukset.

Lausunnot on pyritty mahdollisuuksien mukaan ottamaan huomioon esityksen jatkovalmisteluissa.

5. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja

Alusjätelakia on sen voimassa olon aikana muutettu lukuisia kertoja muun muassa Helsingin komission suositusten täytäntöön panemiseksi. Laki ei enää vastaa nykyisiä lakeknisiä vaatimuksia. Tämän vuoksi lähiaikana on tarkoitus aloittaa alusjätelainsäädännön kokonaisuusuudistus. Esitykseen on tässä vaiheessa sisällytetty vain alusjätedirektiivin edellyttämät muutokset.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Laki aluksista aiheutuvan vesien pilaantumisen ehkäisemisestä

2 a §. Alusjätelaissa esiintyvät määritelmät ehdotetaan siirrettäväksi alusjäteasetuksen 1 §:stä lain uudeksi 2 a pykäläksi. Alusten, vahingollisten ja vaarallisten aineiden sekä Itämeren alueen määritelmät perustuvat Marpol 73/78 –yleissopimuksen I, II, IV ja V liitteiden vastaaviin määritelmiin. Koska kuitenkin alusjätelakia sovelletaan myös Suomen järvien, jokien ja kanavien alueilla, pykälän 6 kohdassa olisi sisävesialueen määritelmä. Alusjätelaissa jo nykyisin käytetty käsite Suomen vesialue tarkoittaa sisäisiä aluevesiä, aluemerta ja sisävesialuetta. Määritelmä ehdotetaan otettavaksi pykälän 7 kohtaan.

Huvialuksena pidettäisiin EY:n alusjätedirektiivin mukaisesti urheilukäyttöön tai vapaa-aikaan tarkoitettua alusta sen tyypistä tai käyttövoimasta riippumatta. Kalastusaluksella puolestaan tarkoitettaisiin kalojen tai muiden meren elollisten luonnonvarojen pyyntiin varustettua tai siihen kaupallisesti käytettävää alusta. Määritelmät ehdotetaan otettavaksi 2 a §:n 4 ja 5 kohdiksi.

Pykälän 9 kohdan mukaan satamana pidettäisiin EY:n alusjätedirektiivin mukaisesti paikkaa tai maantieteellistä aluetta joka on varustettu siten, että se voi pääasiallisesti ottaa vastaan aluksia, mukaan lukien kalastusalukset ja huvialukset, ei kuitenkaan paikkaa tai aluetta, jonka aluksille tarkoitettut rakenteet ja palvelut sekä käyttäjä- ja jätemäärät ovat vähäiset. Pelkkää vähäiselle alusmäärälle tarkoitettua laituria ei pidettäisi satamana. Myöskään luonnonsatamaa, jossa on veneiden kiinnittämistä varten koukkuja, mutta ei esimerkiksi laiturirakennelmia, ei pidettäisi satamana. Satamaksi ei myöskään luettaisi laitureita, joita käytetään lyhytaikaiseen asiointiin, kuten yhteysalus-, kauppa- ja jakeluaseman laitureita, jos niihin ei liity muuta satamatoimintaa. Määritelmän mu-

kaan paikkaa käyttävien alusten laatu ei vaikuta siihen, pidetäänkö sitä satamana vai ei.

16 §. Pykälässä säädettäisiin alusjätedirektiivin 4 artiklan mukaisista jätteen vastaanottolaitteistoista satamassa öljyisten jätteiden osalta. Öljyisten jätteiden vastaanottolaitteistoja koskevia säännöksiä ei muutettaisi, mutta pykälästä siirrettäisiin öljyisten jätteen vastaanottamisesta perittäviä maksuja koskevat säännökset lain uuteen 4 b lukuun. Kiinteän jätteen ja käymäläjäteveden vastaanottolaitteistoista säädetään 26 §:ssä.

4 b luku Aluksista peräisin olevasta jätteestä perittävät maksut

26 b §. Uuteen pykälään ehdotetaan siirrettäväksi 16 §:n öljypitoisen jätteen vastaanottamisesta perittäviä maksuja koskevat säännökset. Lisäksi säännökseen lisättäisiin alusjätedirektiivin 8 artiklan mukaisesti aluksista peräisin olevan kiinteän jätteen ei erityismaksua –järjestelmän mukainen maksu. Myös kiinteän jätteen vastaanottamisesta perittäisiin maksu jokaiselta satamassa käyvältä alukselta riippumatta siitä, jättääkö alustamaan jätettä vai ei. Direktiivin 16 artiklan mukaisesti käymäläjäteveden osalta direktiivin täytäntöönpanoa lykättäisiin siihen saakka, kunnes on kulunut 12 kuukautta Marpol 73/78 –yleissopimuksen liitteen IV kansainvälisestä voimaantulosta.

Alusjätedirektiivin 8 artiklan 2 kohdan mukaisesti maksua ei perittäisi kalastusaluksilta eikä huvialuksilta, jotka voivat ottaa enintään 12 matkustajaa. Suomessa voimassa oleva ei erityismaksua –järjestelmä vastaa alusjätedirektiivin 8 artiklan 2 kohdan a alakohdan mukaista järjestelmää, jonka mukaan aluksilta perittävien mukaisten maksujen suuruus ei riipu siitä, kuinka paljon jätettä alus jättää satamaan.

Maksut voivat sisältyä aluksilta perittävään satamamaksuun. Satamamaksuun sisältyvien

aluksista peräisin olevien jätteiden vastaanottamisesta perittävien maksujen osuus satamamaksusta tulee ilmoittaa sen varmistamiseksi, että maksut ovat kohtuullisia ja tasapuolisia ja että ne vastaavat käytettävissä olevien laitteiden ja palvelujen kustannuksia. Maksujen porrastusta koskeva sanamuoto ehdotetaan muutettavaksi vastaamaan alusjätedirektiivin 8 artiklan 2 kohdan a alakohdan muotoa, jonka mukaan maksut voidaan porrastaa esimerkiksi alustyyppin, alusluokan tai aluksen kokoluokan mukaan.

Alusjätedirektiivin 8 artiklan 2 kohdan c alakohdan mukaisesti jätteiden käsittelyn perusteella myönnettävät alennukset tavallista pienemmästä jätemäärästä ulotettaisiin koskemaan myös kiinteää jätettä sekä myöhemmin myös käymäläjätettä.

Aluksista peräisin olevien öljypitoisten jätteiden ja kiinteän jätteen vastaanottamisesta ei kuitenkaan perittäisi maksua niiltä aluksilta, jotka merenkulkulaitos on 27 a §:n 3 momentin nojalla vapauttanut alusjätteiden jätöpakosta.

4 c luku Sataman jätehuoltosuunnitelma

26 c §. Pykälän 1 momentin mukaan sataman pitäjällä olisi velvollisuus laatia sataman jätehuoltosuunnitelma. Sataman pitäjänä pidettäisiin henkilöä tai yhteisöä, joka käytännössä huolehtii sataman toiminnasta. Usein sataman pitäjä myös omistaa sataman käyttämän maa-alueen ja rakenteet, mutta erityisesti venesatamia hoitavat myös yhdistykset tai yritykset kunnan tai muun omistajan vuokralaisena. Asianosaisten asiana olisi sopia myös niistä tämän lain mukaan sataman pitoon liittyvistä toimista, joista sataman pitäjä vastaa, mutta joiden toteuttaminen edellyttää omistajan myötävaikutusta. Jätehuoltosuunnitelma koskisi vain aluksista peräisin olevan jätteen vastaanottoa.

Jätehuoltosuunnitelma tulisi oikeudellisesti sitovaksi sen jälkeen kun se on hyväksytty osana ympäristöluvan tai siitä on tehty merkintä ympäristönsuojelun tietojärjestelmään. Sataman pitäjällä olisi tämän jälkeen velvollisuus toimia suunnitelman mukaisesti.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin jätehuoltosuunnitelman sisältövaatimuksista. Suunnitelmassa tulisi ottaa huomioon muun

muussa 16 §:ssä, 21 §:ssä ja 26 §:ssä säädetty velvollisuudet erilaisten jätteiden vastaanoton järjestämisestä. Lisäksi tulisi ottaa huomioon jätelain ja ympäristönsuojelulain yleiset säännökset. Huomioon tulisi siten ottaa esimerkiksi kuntien jätehuoltomääräysten hyötykäyttömääräykset ja muut määräykset.

Sataman jätehuoltosuunnitelmassa olisi selostettava miten satamassa hoidetaan aluksista peräisin olevien jätteiden vastaanotto ja muu jätehuolto, kuten hyödyntäminen tai loppukäsittely. Suunnitelman piiriin kuuluivat kaikki aluksista peräisin olevat jätteet, mukaan lukien öljyiset jätteet, vaarallisten aineiden jätteet, kiinteät jätteet ja käymäläjätetevedet sekä lastijäämät ja lastaustarvikkeiden jätteet. Jätehuoltosuunnitelma tulisi laatia myös siten, että jätehuoltoa seurataan, puutteet poistetaan ja jätehuoltoa kehitetään jatkuvasti.

Jätehuoltosuunnitelman tarkemmasta sisällöstä säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella. Asetuksella pantaisiin täytäntöön direktiivin liitteen I vaatimukset seikoista, jotka on esitettävä suunnitelmassa.

26 d §. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin jätehuoltosuunnitelman esittämiseen liittyvästä menettelystä. Jos satama on ympäristöluvanvarainen, jätehuoltosuunnitelma esitettäisiin ja käsiteltäisiin osana vireillä olevaa ympäristö lupa-asiaa. Jos satama olisi muu kuin ympäristöluvanvarainen, siitä tulisi ilmoittaa ympäristönsuojelulaissa säädettyyn ympäristönsuojelun tietojärjestelmään. Ilmoitukseen tulisi liittää jätehuoltosuunnitelma. Valvontaviranomaiset tarkastaisivat ympäristönsuojelulain mukaisessa valvonnassa, että sataman jätehuoltosuunnitelma on alusjätelain ja sen nojalla annetun valtioneuvoston asetuksen mukainen. Ympäristöluvanvaraisen sataman jätehuoltosuunnitelman noudattamista valvottaisiin myös ympäristönsuojelulain mukaan, mutta muiden satamien jätehuoltosuunnitelman noudattamisen valvonta perustuisi jätelakiin.

Pykälän 2 momentin mukaan ympäristönsuojelun tietojärjestelmään tulisi tehdä ilmoitus aina, jos jätehuoltoa muutettaisiin. Ilmoitus tulisi tehdä myös vähintään kolmen vuoden välein. Ilmoitusvelvollisuus koskisi sekä ympäristönluvanvaraisia toimintoja että muita satamia. Ympäristöluvanvaraisen sataman

jätehuoltosuunnitelman ajanmukaistaminen tapahtuisi tältä osin erillään ympäristöluvas- ta. Jos jätehuoltosuunnitelma kuitenkin muuttuisi olennaisesti, muutosta tulisi arvioida erikseen ympäristönsuojelulain 28 §:n 3 momentin toiminnan olennaisena muuttamisena.

Jätehuoltosuunnitelmaa laadittaessa tulisi käyttäjille eli alusten haltijoiden edustajille ja muille tahoille annettava mahdollisuus esittää kantansa sataman jätehuollon järjestelyistä. Säännöksessä tarkoitetuiksi muiksi tahoiksi voitaisiin katsoa esimerkiksi lähistöllä asuvat, jos jätehuoltojärjestelyillä voi olla vaikutusta näiden henkilöiden ympäristöön. Tiedottamisesta vastaisi sataman pitäjä. Tiedottamisen käytännön järjestelyiden toteuttamiseksi jätehuoltosuunnitelma luonnos tulisi pitää nähtävillä satamanpitäjän toimipaikassa vähintään 14 päivän ajan sataman toiminta-aikana. Siten esimerkiksi huvivenesatamien jätehuoltosuunnitelmasta tulisi tiedottaa kesäaikana. Tiedottamisvelvollisuus ei kuitenkaan poistaisi lupaviranomaisen velvollisuutta tiedottaa asiasta lupakäsittelyn aikana.

Sataman jätehuollon toiminnan ja asiakkaiden sujuvan palvelun kannalta on tärkeää, että käyttäjät saavat tiedot sataman jätehuoltojärjestelyistä, kuten vastaanottolaitteiden sijainti, tarjolla olevat palvelut ja maksujärjestelmä. Käytännön järjestelyistä päättäisi sataman pitäjä käyttäjien tarpeiden mukaan. Tiedoista säädettäisiin tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

27 a §. Nykyisin merenkulkulaitos myöntää alusjätelain 26 c §:n 4 momentin mukaan aluksesta peräisin olevien jätteiden ja lastijätteiden jättöpakkoa koskevia poikkeuksia aluksille, jotka ovat säännöllisessä liikenteessä ja joilla on jätehuoltosopimus pätevän jätehuoltoalan yrityksen tai sataman kanssa. Säännös ehdotetaan otettavaksi alusjätelakiin. Valvonnan tehostamiseksi ehdotetaan, että poikkeuksen myöntämisen edellytyksenä olisi, että on oltava riittävästi näyttöä siitä, että aluksella syntyvä jäte toimitetaan ja siihen liittyvät maksut suoritetaan johonkin aluksen reitin varrella olevaan satamaan. Aluksella syntyvän jätteen toimittamisen ja siihen liittyvien maksujen suorittamisen todentamisesta ehdotetaan säädettäväksi valtioneuvoston asetuksella.

30 §. Pykälän 2 momenttiin lisättäisiin jätehuoltosuunnitelman valvontaan liittyvät säännökset. Jätehuoltosuunnitelman tekemistä sekä jätehuoltosuunnitelman sisältöä koskevien velvoitteiden valvontaan sovellettaisiin ympäristönsuojelulakia. Alueellinen ympäristökeskus sekä kunnan ympäristönsuojeluviranomainen valvoisivat, että jätehuoltosuunnitelma tehdään ja että satamasta ilmoitetaan ympäristönsuojelun tietojärjestelmään. Alueellisen ympäristökeskuksen tulisi ympäristönsuojelun tietojärjestelmän merkinnän yhteydessä valvoa, että jätehuoltosuunnitelma vastaa lakia ja että siinä on esitetty tarpeelliset tiedot. Jätehuoltosuunnitelman käytännön noudattamista valvoisivat ympäristönsuojelulain mukaan luvanvaraisten satamien osalta alueelliset ympäristökeskukset noudattaen, mitä ympäristönsuojelulaissa säädetään. Muiden satamien jätehuoltosuunnitelman noudattamista valvoisivat kunnan ympäristönsuojeluviranomaiset jätelain mukaan. Rangaistusseuraamuksien osalta sovellettaisiin vastaavissa tilanteissa ympäristönsuojelulakia ja jätelakia. Jäteasetuksen 1 §:ää on tarkoitus tarkentaa siltä osin kuin jätelain soveltamista on rajoitettu silloin kun alusjätelakia sovelletaan.

30 a §. Alueellinen ympäristökeskus tai kunnan ympäristönsuojeluviranomainen voisi tämän lain mukaiseen toimivaltaan kuuluvassa asiassa kieltää tätä lakia, sen nojalla annettua asetusta tai määräystä rikkovaa jatkamasta tai toistamasta määräyksen vastaista menettelyä. Nämä viranomaiset voisivat myös määrätä asianomaisen täyttämään velvollisuutensa tai palauttamaan ympäristö ennalleen tai poistamaan rikkomuksesta ympäristölle aiheutunut haitta.

Viranomaisen on tehostettava, jollei se ole ilmeisen tarpeetonta, tämän lain nojalla antamaansa kieltoa tai määräystä uhkasakolla tai uhalla, että tekemättä jätetty toimenpiteetetään laiminlyöjän kustannuksella tai toiminta keskeytetään. Jollei tästä laista muuta johtuisi, uhkasakkoa, teettämishukkaa ja keskeyttämishukkaa koskevaan asiaan sovellettaisiin muutoin, mitä uhkasakkolaissa (1113/1990) säädetään.

Laki tulisi voimaan mahdollisimman pikaisesti sen jälkeen kun se on hyväksytty ja vahvistettu. Tasavallan presidentti asetuksel-

la säädettäisiin kuitenkin erikseen lain 26 b §:n voimaantulosta. Tämä on tarpeen, koska säännös liittyy Marpol 73/78 – yleissopimuksen liitteen IV kansainväliseen voimaantuloon.

2. Laki ympäristönsuojelulain muuttamisesta

41 §. *Lupaharkinnan perusteet.* Pykälän 3 momenttiin lisättäisiin alusjätelaissa säädetyn jätehuoltovelvollisuuden huomioon ottaminen. Säännös tarkoittaisi, että jätehuolto-suunnitelma käsiteltäisiin ympäristönsuojelulain mukaisessa lupa-asiassa osana sataman muuta jätehuoltoa ja ympäristönsuojelua. Tämä on perusteltua, koska luvanvaraisten satamien jätehuollosta saattaa kokonaisuutena aiheutua ympäristön pilaantumista tai sen vaaraa. Tällöin on tarkoituksenmukaista, että jätehuoltoa tarkastellaan kokonaisuutena osana toiminnan muuta ympäristönsuojelua. Alusjätelain ja ympäristönsuojelulain välinen soveltamistilanne vastaa tältä osin jätelain ja ympäristönsuojelulain välistä suhdetta.

45 §. *Jäte- ja jätehuoltomääräykset.* Pykälän 1 momenttiin lisättäisiin säännös satamien jätehuoltosuunnitelman huomioon ottamisesta lupamääräyksiä annettaessa. Jätehuolto-suunnitelma vahvistettaisiin lupamääräyksellä satamaa sitovaksi. Lupaviranomainen voisi tarvittaessa täydentää suunnitelmaa määräyksillä. Jätehuoltosuunnitelman noudattamista valvottaisiin samoin kuin muita lupamääräyksiä ja sen laiminlyönnistä voitaisiin tuomita rangaistukseen ympäristönsuojelulain mukaan vastaavasti kuin lupamääräyksen rikkomisesta.

65 §. *Tietojärjestelmään merkitseminen.* Pykälään lisättäisiin uusi 2 momentti, joka koskee sataman ilmoittamista ympäristönsuojelun tietojärjestelmään. Voimassaoleva 2 momentti siirtyisi uudeksi 3 momentiksi. Alusjätelaissa säädettäisiin ilmoittamisesta siten, että ilmoitus tehtäisiin muista kuin ympäristönluvanvaraisista satamista. Luvanvaraisten satamien toiminnasta tulisi myös tehdä ilmoitus, jos jätehuoltoa tarkistetaan. Ilmoitus tehtäisiin lisäksi kaikista satamista kuitenkin vähintään kolmen vuoden välein.

Ympäristönsuojelun tietojärjestelmään tehtävä ilmoitus mahdollistaa toimintojen val-

vonnan. Alueellisen ympäristökeskuksen tulisi merkinnän yhteydessä tarkistaa, vastaako jätehuoltosuunnitelma alusjätelain vaatimuksia. Jos jätehuoltosuunnitelma olisi puutteellinen valvontaviranomaiset voisivat kehottaa ympäristönsuojelulain hallintopakkoa soveltaen täydentämään suunnitelmaa. Ilmoituksen tekemiseen velvoittaminen perustuisi samoin ympäristönsuojelulakiin. Kehotuksesta voisi valittaa normaalisti siten kuin ympäristönsuojelulaissa säädetään. Tehdyn merkinnän jälkeen jätehuoltosuunnitelman noudattamisen valvonta perustuisi muiden kuin luvanvaraisten toimintojen osalta jätelakiin. Muiden kuin luvanvaraisten toimintojen valvonnasta vastaisi kunnan ympäristönsuojeluviranomainen. Valvonnan käytännön järjestelyihin kuuluisi, että alueellisen ympäristökeskuksen tulisi lähettää tieto ympäristönsuojelun tietojärjestelmään merkitsemisestä ja jätehuoltosuunnitelmasta kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle

Ympäristönsuojelun tietojärjestelmää käytettäisiin edellä todetun mukaisesti valvontavälineenä, vaikka muiden kuin luvanvaraisten toimintojen valvonta perustuisi alusjätelain valvonta- ja hallintopakko-säännöksiin. Sääntelytapa on perusteltu, koska myös ei luvanvaraisista satamista saattaa aiheutua ympäristön pilaantumista, jos niiden jätehuoltoa ei ole järjestetty. Tältä osin niiden valvonta voi myös perustua ympäristönsuojelulakiin. Sen jälkeen kun jätehuolto on järjestetty, valvonta liittyy lähinnä käytännön jätehuoltotoimiin kuten kuntien jätehuoltomääräysten noudattamiseen. Tältä osin valvonta perustuisi siten jätelakiin.

Lain voimaantulosäännöksen mukaan satamasta tulisi ilmoittaa ympäristönsuojelun tietojärjestelmään 65 §:n mukaisesti 30 päivään syyskuuta 2004 mennessä. Lyhyt määräaika on perusteltua, koska aineellisesti kyse ei ole uusista velvoitteista satamille. Säännös koskisi sekä ympäristöluvanvaraisia että muita satamia. Kaikkiin ilmoituksiin tulisi liittää myös jätehuoltosuunnitelma. Jos toimintaan haettaisiin lupaa tämän jälkeen, jätehuolto-suunnitelma voitaisiin käsitellä osana ympäristölupaa.

3. Tarkemmat säännökset

Tarkemmat alusjätedirektiivin täytäntöönpanoa koskevat säännökset on tarkoitus antaa valtioneuvoston asetuksella.

4. Voimaantulo

Lait ehdotetaan tulevaksi voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun ne on hyväksytty ja vahvistettu.

Alusjätedirektiivin 16 artiklan 1 kohdan mukaisesti käymäläjäteveden maksujärjes-

telmän täytäntöönpanoa lykättäisiin, kunnes on kulunut 12 kuukautta Marpol 73/78 - yleissopimuksen liitteen IV voimaantulosta. Tämän vuoksi ehdotetaan, että alusjätelain 26 b §:n 3 momentti tulisi voimaan tasavallan presidentin asetuksella säädettävänä ajankohdana.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Lakiehdotukset

Laki

aluksista aiheutuvan vesien pilaantumisen ehkäisemisestä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan aluksista aiheutuvan vesien pilaantumisen ehkäisemisestä 16 päivänä maaliskuuta 1979 annetun lain (300/1979) 2 §:n 2 momentti,

muutetaan 16 §, sellaisena kuin se on osaksi laissa 489/2000, 27 a §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa 433/1999, ja 30 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on mainitussa laissa 489/2000, sekä

lisätään lakiin uusi 2 a §, uusi 26 b § ja sen edelle uusi luvun otsikko, uusi 26 c § ja sen edelle uusi luvun otsikko sekä uusi 26 d ja 30 a § seuraavasti:

2 a §

Tässä laissa tarkoitetaan

1) *aluksella* jokaista vesikulkuneuvoa, mukaan luettuina kantosiipialukset, ilmatyyny-alukset, vedenalaiset alukset ja kelluvat alukset sekä kiinteät ja kelluvat alustat;

2) *öljysäiliöaluksella* alusta, jonka lastitilat on rakennettu tai muunnettu pääasiassa öljyn kuljettamiseen irtolastina, mukaan luettuina yhdistelmäalukset sekä kemikaalisäiliöalukset silloin kun ne kuljettavat öljyä irtolastina;

3) *kemikaalisäiliöaluksella* alusta, jonka lastitilat on rakennettu tai muunnettu pääasiassa vaarallisen nestemäisen aineen kuljettam-

miseen irtolastina, mukaan luettuina öljysäiliöalukset silloin kun ne kuljettavat vaarallista nestemäistä ainetta irtolastina;

4) *huvialuksella* urheilukäyttöön tai vapaa-aikaan tarkoitettua alusta sen tyypistä tai käyttövoimasta riippumatta;

5) *kalastusaluksella* kalojen tai muiden meren elollisten luonnonvarojen pyyntiin varustettua tai siihen kaupallisesti käytettävää alusta;

6) *sisävesialueella* järviä, jokia ja kanavia;

7) *Suomen vesialueella* sisäisiä aluevesiä, aluemerta ja sisävesialuetta;

8) *Itämeren alueella* varsinaista Itämerta, Pohjanlahtea ja Suomenlahtea sekä Itämeren sisääntuloväylää, jonka rajana on Skagenin leveysaste 57°44,8' P Skagerrakissa, mukaan lukien valtioiden ilmoittamat sisäiset aluevedet;

9) *satamalla* paikkaa tai maantieteellistä aluetta, joka on varustettu niin, että se voi pääasiallisesti ottaa vastaan aluksia, mukaan lukien kalastusalukset ja huvialukset, ei kuitenkaan paikkaa tai aluetta, jonka aluksille tarkoitetut rakenteet ja palvelut sekä käyttäjä- ja jätemäärät ovat vähäiset;

10) *öljyllä* kivennäisöljyä kaikissa muodoissaan, raakaöljy, polttoöljy, öljyliete, öljyjäte ja jalostetut tuotteet mukaan luettuina;

11) *öljypitoisella seoksella* seosta, joka sisältää öljyä;

12) *vaarallisella nestemäisellä aineella* ainetta, joka veteen joutuessaan ravintoketjuun kasautumalla tai myrkyllisyytensä vuoksi aiheuttaa vahinkoa meren elämälle tai ihmisen terveydelle, aiheuttaa sakkua meren pohjalle kuluttaen runsaasti happea tai aiheuttaa makuvirheitä merestä saatavaan ravintoon taikka pysyvyytensä ja häiritsevien ominaisuuksiensa vuoksi oleellisesti vähentää veden tai rantojen virkistyskäyttöarvoa;

13) *nestemäisellä aineella* nestettä, jonka höyrypaine 37,8°C:n lämpötilassa on enintään 2,8 bar (absoluuttinen paine);

14) *käymäläjätevedellä* käymälöistä, pisaareista ja WC-lattiakaivoista peräisin olevia jätevesiä ja muita jätteitä, lääkintätilojen pesu- ja kylpyammeista ja lattiakaivoista peräisin olevia jätevesiä, tyhjennyksiä tiloista, joissa on eläviä eläimiä, sekä muita jätevesiä, jotka on sekoitettu edellisten kanssa;

15) *käsitellyllä käymäläjätevedellä* käymäläjätevettä, joka on käsitelty asianmukaisesti hyväksytyssä käsittelylaitteistossa;

16) *kiinteällä jätteellä* sellaista ruoka- ja kotitalousjätettä ja muuta vastaavaa jätettä, tuoreita kaloja ja niiden osia lukuun ottamatta, jota syntyy aluksen tavanomaisen toiminnan aikana ja jota on jatkuvasti tai aika ajoin hävitettävä;

17) *vahingollisella aineella* öljyä, vaarallista nestemäistä ainetta, käymäläjätevettä ja kiinteää jätettä; jos vahingolliseen aineeseen on sekoitettu muuta ainetta, pidetään myös

näiden aineiden seosta vahingollisena aineena;

18) *aluksesta peräisin olevalla jätteellä* kaikkea aluksen tavanomaisesta toiminnasta aiheutuvaa jätettä, mukaan lukien konehuoneesta peräisin olevat öljyiset jätteet, käymäläjätevedet, kiinteät jätteet niin kuin ne on määritelty alusten aiheuttaman meren pilaantumisen ehkäisemisestä vuonna 1973 tehtyyn kansainväliseen yleissopimukseen liittyvän vuoden 1978 pöytäkirjan (SopS 51/1983) V liitteessä ja lastin kuljetuksesta aiheutuvat jätteet, mukaan lukien lastattaessa tai lastia purettaessa alukselle jääneet lastijätteet, säilytyspuut, tukipuut, kuormalavat, sidos- ja pakkausmateriaalit, vaneri, paperi, pahvi, teräslanka ja teräsvanteet;

19) *lastijätteellä* aluksen lastiruumissa olevaa lastijäännettä, joka on tarpeen poistaa alukselta lastin purkamisen päätyttyä.

16 §

Satamassa on oltava laitteet, jotka ovat riittävät vastaanottamaan satamaa käyttäviltä aluksilta tulevat öljypitoiset jätteet ja seokset.

Öljysatamassa ja satamassa, jossa suoritetaan säiliöalusten korjauksia, on oltava laitteet, jotka lisäksi ovat riittävät vastaanottamaan tällaista satamaa käyttäviltä säiliöaluksilta tulevat painolasti- ja säiliönpesuvedet.

Ympäristöministeriö voi antaa tarkempia säännöksiä 1 ja 2 momentissa tarkoitetuista laitteista.

Edellä tässä pykälässä tarkoitettujen laitteiden hankinnasta aiheutuvat kustannukset voidaan korvata öljysuojarahastosta siten kuin öljysuojarahastosta annetussa laissa on säädetty.

4 b luku

Aluksista peräisin olevasta jätteestä perittävät maksut

26 b §

Aluksista peräisin olevien öljypitoisten jätteen ja kiinteän jätteen vastaanottamisesta peritään maksu jokaiselta satamassa käyvältä alukselta riippumatta siitä, jättääkö alus satamaan jätettä vai ei. Maksut voivat sisältyä

aluksilta perittävään satamamaksuun. Satamamaksuun sisältyvien aluksista peräisin olevien jätteiden vastaanottamisesta perittyjen maksujen osuus satamamaksusta tulee ilmoittaa. Maksut voidaan porrastaa esimerkiksi alustyyppin, alusluokan tai aluksen kokoluokan mukaan, mutta maksujen suuruus ei saa riippua siitä, kuinka paljon jätettä alus jättää satamaan. Maksuista voidaan myöntää alennusta, jos aluksella käytetään laitteita, menetelmiä tai sellaista hyvälaatuista polttoainetta, joiden ansiosta aluksen maihin jättämisen jätteen määrä on tavallista vähäisempi.

Aluksista peräisin olevien öljypitoisten jätteiden ja kiinteän jätteen vastaanottamisesta ei kuitenkaan peritä maksua kalastusaluksilta eikä huvialuksilta, jotka voivat ottaa enintään 12 matkustajaa. Maksua ei myöskään peritä niiltä aluksilta, jotka merenkulkulaitos on 27 a §:n 3 momentin nojalla vapauttanut alusjätteiden jättöpakosta.

Mitä edellä tässä pykälässä on säädetty, koskee myös aluksista peräisin olevaa käymäläjättevettä.

4 c luku

Sataman jätehuoltosuunnitelma

26 c §

Sataman pitäjän on laadittava jätehuoltosuunnitelma aluksista peräisin olevien jätteiden jätehuollon järjestämiseksi. Satamassa on noudatettava jätehuoltosuunnitelmaa sen jälkeen kun jätehuoltosuunnitelma on hyväksytty osana lainvoimasta ympäristönsuojelulain (86/2000) mukaista ympäristölupaa tai satama ja sitä koskevan jätehuoltosuunnitelman tiedot on merkitty ympäristönsuojelun tietojärjestelmään.

Jätehuoltosuunnitelma on laadittava siten, että jätteiden vastaanotto ja vastaanottolaitteet täyttävät tämän lain, jätelain sekä ympäristönsuojelulain vaatimukset. Jätehuoltosuunnitelmassa esitettyjen toimien, kuten jätteiden vastaanoton, keräyksen, varastoinnin, käsittelyn ja hyödyntämisen, suunnittelussa on otettava ottaen huomioon sataman koko ja luonne sekä sitä käyttävät alustyyppit. Suunnitelmassa on otettava lisäksi huomioon, että jätehuollon toteuttamiseksi tarpeellisia toimia on seurattava, havaitut puutteet on korjattava

viivytyksettä ja jätehuollon toimia on kehitettävä jatkuvasti. Jätehuoltosuunnitelman sisällöstä ja siinä esitettävistä seikoista säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

26 d §

Jätehuoltosuunnitelma esitetään osana ympäristönsuojelulain mukaista ympäristölupahakemusta siten kuin siitä säädetään ympäristönsuojelulaissa. Jos sataman toimintaan ei tarvitse hakea ympäristölupaa, satamasta on tehtävä ilmoitus ympäristönsuojelun tietojärjestelmään siten kuin siitä säädetään ympäristönsuojelulain 65 §:ssä. Ilmoitukseen on liitettävä jätehuoltosuunnitelma.

Ympäristönluvanvaraisesta satamasta ja muusta kuin luvanvaraisesta satamasta on ilmoitettava ympäristönsuojelun tietojärjestelmään, jos jätehuoltosuunnitelmaa tarkistetaan. Ilmoitus on tehtävä kuitenkin viimeistään kolmen vuoden kuluttua siitä kun toimintaan on myönnetty ympäristölupa tai toiminta on ilmoitettu tietojärjestelmään. Ilmoitukseen on liitettävä selvitys siitä, miten jätehuoltosuunnitelmaa on tarkistettu.

Sataman pitäjän on ennen jätehuoltosuunnitelman esittämistä varattava tilaisuus sataman käyttäjille ja muille tahoille lausua mielipiteensä jätehuoltosuunnitelmasta tai sen tarkistamisesta. Jätehuoltosuunnitelman luonnos on oltava nähtävillä sataman pitäjän toimipaikassa vähintään 14 päivän ajan sataman toiminta-aikana. Nähtävillä pitämisestä on ilmoitettava sataman käyttäjille ja muille tahoille kirjeitse tai muulla tiedon antamiseen sopivalla tarkoituksenmukaisella tavalla.

Sataman pitäjän tulee saattaa sataman käyttäjien saataville tiedot sataman jätehuoltjärjestelyistä sekä jätehuoltomaksuista. Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin tässä momentissa tarkoitettu ista tiedoista.

27 a §

Merenkulkulaitos myöntää aluksesta peräisin olevien jätteiden ja lastijätteiden jättöpakkoa koskevia poikkeuksia aluksille, jotka ovat säännöllisessä liikenteessä ja aluksesta peräisin oleva jäte toimitetaan ja siihen liittyvät maksut suoritetaan johonkin aluksen rei-

tin varrella olevaan satamaan. Aluksesta peräisin olevan jätteen toimittamisen ja siihen liittyvien maksujen suorittamisen todentamisesta säädetään valtioneuvoston asetuksella.

30 §

Suomen ympäristökeskus vastaa alusten päästöjen valvonnasta Suomen aluevesillä. Alueellisten ympäristökeskusten tehtävänä on, sen lisäksi, mitä 12 §:n 1 momentissa säädetään, valvoa, että satamissa on 14, 21 ja 26 §:ssä tarkoitetut laitteet jätteiden vastaanottamiseen aluksista. Jätehuoltosuunnitelmia koskevien säännösten noudattamisen valvonnasta sekä ympäristönsuojelulain mukaan luvanvaraisen sataman jätehuoltosuunnitelman noudattamisesta säädetään ympäristönsuojelulaissa. Satamien jätehuoltosuunnitelmien noudattamista valvotaan muutoin jätehuollon valvonnan osana siten kuin siitä säädetään jätelaissa.

30 a §

Alueellinen ympäristökeskus voi tämän lain mukaiseen toimivaltaansa kuuluvassa asiassa

1) kieltää sitä, joka rikkoo tätä lakia, sen nojalla annettua asetusta tai määräystä, jat-

kamasta tai toistamasta säännöksen tai määräyksen vastaista menettelyä;

2) määrätä sen, joka rikkoo tätä lakia taikka sen nojalla annettua asetusta tai määräystä, täyttämään muulla tavoin velvollisuutensa;

3) määrätä 1 tai 2 kohdassa tarkoitetulla tavalla menetykset palauttamaan ympäristönnälleen tai poistamaan rikkomuksesta ympäristölle aiheutunut haitta

Viranomaisen on tehostettava, jollei se ole ilmeisen tarpeetonta, tämän lain nojalla antamaansa kieltoa tai määräystä uhkasakolla tai uhalla, että tekemättä jätetty toimenpide teetetään laiminlyöjän kustannuksella tai toiminta keskeytetään.

Jollei tästä laista muuta johdu, uhkasakkoa, teettämisuuhkaa ja keskeyttämisuuhkaa koskevan asiaan sovelletaan muutoin, mitä uhkasakkolaissa (1113/1990) säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 2000 .

Sen 26 b §:n 3 momentti tulee voimaan tasavallan presidentin asetuksella säädettävänä ajankohtana.

2.

Laki

ympäristönsuojelulain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 4 päivänä helmikuuta 2000 annetun ympäristönsuojelulain (86/2000) 41 §:n 3 momentti ja 45 §:n 1 momentti sekä lisätään lain 65 §:ään uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2 momentti siirtyy 3 momentiksi seuraavasti:

41 §

Lupaharkinnan perusteet

Lupa-asiaa ratkaistaessa on noudatettava, mitä luonnonsuojelulaissa ja sen nojalla säädetään. Sataman ympäristölupa-asiaa ratkaistaessa on noudatettava, mitä aluksista aiheutuvan vesien pilaantumisen ehkäisemisestä

annetussa laissa (300/1979) tai sen nojalla säädetään jätehuoltosuunnitelmasta.

45 §

Jäte- ja jätehuoltomääräykset

Luvassa on annettava lisäksi tarpeelliset määräykset jätteistä ja jätehuollosta jätelain ja sen nojalla annettujen säännösten noudattamiseksi sekä tämän lain 42 §:n 3 momentissa tarkoitettun vakuuden asettamisesta tai muusta vastaavasta järjestelystä. Satamaa koskevassa ympäristöluvassa on annettava tarpeelliset määräykset jätehuoltosuunnitelmasta. Määräysten täytäntöönpanoon sovelletaan tätä lakia.

65 §

Tietojärjestelmään merkitseminen

Satamasta on ilmoitettava ympäristönsuo-

jelun tietojärjestelmään siten kuin siitä säädetään aluksista aiheutuvan vesien pilaantumisen ehkäisemisestä annetussa laissa. Ilmoituksen tulee sisältää jätehuoltosuunnitelma, jota on noudatettava sen jälkeen kun satama on merkitty ympäristönsuojelun tietojärjestelmään. Tietojärjestelmään tehdystä merkinnästä ja ilmoitetusta jätehuoltosuunnitelmasta on lähetettävä tieto kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 200 .

Ympäristönluvanvaraisesta ja muusta satamasta tulee ilmoittaa 65 §:n mukaan ympäristönsuojelun tietojärjestelmään viimeistään 30 päivänä syyskuuta 2004. Ympäristöluvanvaraisesta satamasta ei tarvitse kuitenkaan ilmoittaa ympäristönsuojelun tietojärjestelmään, jos toimintaan on myönnetty ympäristölupa tämän lain voimaantulon jälkeen.

Naantalissa 27 päivänä kesäkuuta 2003

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Ympäristöministeri *Jan-Erik Enestam*

1.

Laki**aluksista aiheutuvan vesien pilaantumisen ehkäisemisestä annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan aluksista aiheutuvan vesien pilaantumisen ehkäisemisestä 16 päivänä maaliskuuta 1979 annetun lain (300/1979) 2 §:n 2 momentti,
muutetaan 16 §, sellaisena kuin se on osaksi laissa 489/2000, 27 a §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa 433/1999, ja 30 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on mainitussa laissa 489/2000, sekä
lisätään lakiin uusi 2 a §, uusi 26 b § ja sen edelle uusi luvun otsikko, uusi 26 c § ja sen edelle uusi luvun otsikko sekä uusi 26 d, 30 a ja 30 b § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 a §

Tässä laissa tarkoitetaan

- 1) aluksella jokaista vesikulkuneuvoa, mukaan luettuina kantosiipialukset, ilma-tyynyalukset, vedenalaiset alukset ja kelluvat alukset sekä kiinteät ja kelluvat alustat;
- 2) öljysäiliöaluksella alusta, jonka lastitilat on rakennettu tai muunnettu pääasiassa öljyn kuljettamiseen irtolastina, mukaan luettuina yhdistelmäalukset sekä kemikaalisäiliöalukset silloin kun ne kuljettavat öljyä irtolastina;
- 3) kemikaalisäiliöaluksella alusta, jonka lastitilat on rakennettu tai muunnettu pääasiassa vaarallisen nestemäisen aineen kuljettamiseen irtolastina, mukaan luettuina öljysäiliöalukset silloin kun ne kuljettavat vaarallista nestemäistä ainetta irtolastina;
- 4) huvialuksella urheilukäyttöön tai vapaa-aikaan tarkoitettua alusta sen tyypistä tai käyttövoimasta riippumatta;
- 5) kalastusaluksella kalojen tai muiden meren elollisten luonnonvarojen pyyntiin varustettua tai siihen kaupallisesti käytettävää alusta;
- 6) sisävesialueella järviä, jokia ja kana-

via;

7) Suomen vesialueella sisäisiä aluevesiä, aluemerta ja sisävesialuetta;

8) Itämeren alueella varsinaista Itämeren sisääntuloväylää, jonka rajana on Skagenin leveysaste 57°44,8' P Skagerrakissa, mukaan lukien valtioiden ilmoittamat sisäiset aluevedet;

9) satamalla paikkaa tai maantieteellistä aluetta, joka on varustettu niin, että se voi pääasiallisesti ottaa vastaan aluksia, mukaan lukien kalastusalukset ja huvialukset, ei kuitenkaan paikkaa tai aluetta, jonka aluksille tarkoitetut rakenteet ja palvelut sekä käyttäjä- ja jätemäärät ovat vähäiset;

10) öljyllä kivennäisöljyä kaikissa muodoissaan, raakaöljy, polttoöljy, öljyliete, öljyjäte ja jalostetut tuotteet mukaan luettuna;

11) öljypitoisella seoksella seosta, joka sisältää öljyä;

12) vaarallisella nestemäisellä aineella ainetta, joka veteen joutuessaan ravintoketjuun kasautumalla tai myrkyllisyytensä vuoksi aiheuttaa vahinkoa meren elämälle tai ihmisen terveydelle, aiheuttaa sakkua meren pohjalle kuluttaen runsaasti happea tai aiheuttaa makuvirheitä merestä saatavaan ravintoon taikka pysyvyytensä ja häiritsevien ominaisuuksiensa vuoksi oleellisesti vähentää veden tai rantojen virkistyskäyttöarvoa;

13) nestemäisellä aineella nestettä, jonka höyrönpaine 37,8°C:n lämpötilassa on enintään 2,8 bar (absoluuttinen paine);

14) käymäläjätevedellä käymälöistä, pisoaareista ja WC-lattiakaivoista peräisin olevia jätevesiä ja muita jätteitä, lääkintätilojen pesualtaista, kylpyammeista ja lattiakaivoista peräisin olevia jätevesiä, tyhjennyksiä tiloista, joissa on eläviä eläimiä, sekä muita jätevesiä, jotka on sekoitettu edellisten kanssa;

15) käsitellyllä käymäläjätevedellä käymäläjätevettä, joka on käsitelty asianmukaisesti hyväksytyssä käsittelylaitteistossa;

16) kiinteällä jätteellä sellaista ruoka- ja kotitalousjätettä ja muuta vastaavaa jätettä, tuoreita kaloja ja niiden osia lukuun ottamatta, jota syntyy aluksen tavanomaisen toiminnan aikana ja jota on jatkuvasti tai

16 §

Satamassa on oltava laitteet, jotka ovat riittävät vastaanottamaan satamaa käyttäviltä aluksilta tulevat öljypitoiset jätteet ja seokset.

Aluksista peräisin olevien öljypitoisten jätteiden vastaanottamisesta peritään maksu jokaiselta satamassa käyvältä alukselta riippumatta siitä, jättääkö alus satamaan jätettä vai ei. Maksu voi sisältyä aluksilta perittävään satamamaksuun. Satamamaksuun sisältyvä aluksista peräisin olevien jätteiden vastaanottamisesta perittävän maksun osuus satamamaksusta tulee ilmoittaa. Maksu voidaan porrastaa alustyyppin ja aluksen kokoluokan mukaan, mutta sen suuruus ei saa riippua siitä, kuinka paljon jätettä alus jättää satamaan. Maksusta voidaan myöntää alennusta, jos aluksella käytetään laitteita, menetelmiä tai sellaista hyvälaatuista polttoainetta, joiden ansiosta aluksen maihin jättämän öljyisen jätteen määrä on tavallista vähäisempi.

aika ajoin hävitettävä;

17) vahingollisella aineella öljyä, vaarallista nestemäistä ainetta, käymäläjätevetä ja kiinteää jätettä; jos vahingolliseen aineeseen on sekoitettu muuta ainetta, pidetään myös näiden aineiden seosta vahingollisena aineena;

18) aluksesta peräisin olevalla jätteellä kaikkea aluksen tavanomaisesta toiminnasta aiheutuvaa jätettä, mukaan lukien konehuoneesta peräisin olevat öljyiset jätteet, käymäläjätevedet, kiinteät jätteet niin kuin ne on määritelty alusten aiheuttaman meren pilaantumisen ehkäisemisestä vuonna 1973 tehtyyn kansainväliseen yleissopimukseen liittyvän vuoden 1978 pöytäkirjan (SopS 51/1983) V liitteessä ja lastin kuljetuksesta aiheutuvat jätteet, mukaan lukien lastattaessa tai lastia purettaessa alukselle jääneet lastijätteet, säilytyspuut, tukipuut, kuormalavat, sidos- ja pakkausmateriaalit, vaneri, paperi, pahvi, teräslanka ja teräsvanteet;

19) lastijätteellä aluksen lastiruumissa olevaa lastijätettä, joka on tarpeen poistaa alukselta lastin purkamisen päätyttyä.

16 §

Satamassa on oltava laitteet, jotka ovat riittävät vastaanottamaan satamaa käyttäviltä aluksilta tulevat öljypitoiset jätteet ja seokset.

Öljysatamassa ja satamassa, jossa suoritetaan säiliöalusten korjauksia, on oltava laitteet, jotka lisäksi ovat riittävät vastaanottamaan tällaista satamaa käyttäviltä säiliöaluksilta tulevat painolasti- ja säiliönpe-suvedet.

Ympäristöministeriö voi antaa tarkempia säännöksiä 1 ja 2 momentissa tarkoitetuista laitteista.

Edellä tässä pykälässä tarkoitettujen laitteiden hankinnasta aiheutuvat kustannukset voidaan korvata öljysuojarahastosta siten kuin öljysuojarahastosta annetussa laissa on säädetty

Aluksista peräisin olevien öljypitoisten jätteiden vastaanottamisesta ei kuitenkaan peritä maksua niiltä aluksilta, jotka merenkululaitos on 27a §:n 3 momentin nojalla vapauttanut alusjätteiden jättöpakosta.

Öljysatamassa ja satamassa, jossa suoritetaan säiliöalusten korjauksia, on oltava laitteet, jotka lisäksi ovat riittävät vastaanottamaan tällaista satamaa käyttäviltä säiliöaluksilta tulevat painolasti- ja säiliönpesuvedet.

Ympäristöministeriö voi antaa tarkempia säännöksiä 1 ja 4 momentissa tarkoitetuista laitteista.

Edellä tässä pykälässä tarkoitettujen laitteiden hankinnasta aiheutuvat kustannukset voidaan korvata öljysuojarahastosta siten kuin öljysuojarahastosta annetussa laissa on säädetty.

4 b luku

Aluksista peräisin olevasta jätteestä perittävät maksut

26 b §

Aluksista peräisin olevien öljypitoisten jätteiden ja kiinteän jätteen vastaanottamisesta peritään maksu jokaiselta satamassa käyvältä alukselta riippumatta siitä, jättäkö alus satamaan jätettä vai ei. Maksut voivat sisältyä aluksilta perittävään satamamaksuun. Satamamaksuun sisältyvien aluksista peräisin olevien jätteiden vastaanottamisesta perittävien maksujen osuus satamamaksusta tulee ilmoittaa. Maksut voidaan porrastaa esimerkiksi alustyyppin, alusluokan tai aluksen kokoluokan mukaan, mutta maksujen suuruus ei saa riippua siitä, kuinka paljon jätettä alus jättää satamaan. Maksuista voidaan myöntää alennusta, jos aluksella käytetään laitteita, menettelemiä tai sellaista hyvälaatuista polttoainetta, joiden ansiosta aluksen maihin jättämisen jätteen määrä on tavallista vähäisempi.

Aluksista peräisin olevien öljypitoisten jätteiden ja kiinteän jätteen vastaanottamisesta ei kuitenkaan peritä maksua kalasusaluksilta eikä huvialuksilta, jotka voivat

ottaa enintään 12 matkustajaa. Maksua ei myöskään peritä niiltä aluksilta, jotka merenkulkulaitos on 27 a §:n 3 momentin nojalla vapauttanut alusjätteiden jättöpakosta.

Mitä edellä tässä pykälässä on säädetty, koskee myös aluksista peräisin olevaa käymäläjätevettä.

4 c luku

Sataman jätehuoltosuunnitelma

26 c §

Sataman pitäjän on laadittava jätehuoltosuunnitelma aluksista peräisin olevien jätteiden jätehuollon järjestämiseksi. Satamassa on noudatettava jätehuoltosuunnitelmaa sen jälkeen kun jätehuoltosuunnitelma on hyväksytty osana lainvoimasta ympäristönsuojelulain (86/2000) mukaista ympäristölupaa tai satama ja sitä koskevan jätehuoltosuunnitelman tiedot on merkitty ympäristönsuojelun tietojärjestelmään.

Jätehuoltosuunnitelma on laadittava siten, että jätteiden vastaanotto ja vastaanottolaitteet täyttävät tämän lain, jätelain sekä ympäristönsuojelulain vaatimukset. Jätehuoltosuunnitelmassa esitettyjen toimien, kuten jätteiden vastaanoton, keräyksen, varastoinnin, käsittelyn ja hyödyntämisen, suunnittelussa on otettava ottaen huomioon sataman koko ja luonne sekä sitä käyttävät alustyypit. Suunnitelmassa on otettava lisäksi huomioon, että jätehuollon toteuttamiseksi tarpeellisia toimia on seurattava, havaitut puutteet on korjattava viivytyksettä ja jätehuollon toimia on kehitettävä jatkuvasti. Jätehuoltosuunnitelman sisällöstä ja siinä esitettävistä seikoista säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

26 d §

Jätehuoltosuunnitelma esitetään osana ympäristönsuojelulain mukaista ympäristölupahakemusta siten kuin siitä säädetään ympäristönsuojelulaissa. Jos sataman toimintaan ei tarvitse hakea ympäristölupaa, satamasta on tehtävä ilmoitus ympäristönsuojelun tietojärjestelmään siten kuin siitä säädetään ympäristönsuojelulain 65 §:ssä. Ilmoitukseen on liitettävä jätehuoltosuunni-

telma.

Ympäristöluvanvaraisesta satamasta ja muusta kuin luvanvaraisesta satamasta on ilmoitettava ympäristönsuojelun tietojärjestelmään, jos jätehuoltosuunnitelmaa tarkistetaan. Ilmoitus on tehtävä kuitenkin viimeistään kolmen vuoden kuluttua siitä kun toimintaan on myönnetty ympäristölupa tai toiminta on ilmoitettu tietojärjestelmään. Ilmoitukseen on liitettävä selvitys siitä, miten jätehuoltosuunnitelmaa on tarkistettu.

Sataman pitäjän on ennen jätehuoltosuunnitelman esittämistä varattava tilaisuus sataman käyttäjille ja muille tahoille lausua mielipiteensä jätehuoltosuunnitelmasta tai sen tarkistamisesta. Jätehuoltosuunnitelman luonnos on oltava nähtävillä sataman pitäjän toimipaikassa vähintään 14 päivän ajan sataman toiminta-aikana. Nähtävillä pitämisestä on ilmoitettava sataman käyttäjille ja muille tahoille kirjitse tai muulla tiedon antamiseen sopivalla tarkoituksenmukaisella tavalla.

Sataman pitäjän tulee saattaa sataman käyttäjien saataville tiedot sataman jätehuoltojärjestelyistä sekä jätehuoltomaksuista. Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin tässä momentissa tarkoitetuista tiedoista.

---

27 a §

Merenkulkulaitos voi siten kun asetuksella tarkemmin säädetään, myöntää poikkeuksia aluksia koskevasta alusjätteiden jättöpakosta.

---

27 a §

Merenkulkulaitos myöntää aluksesta peräisin olevien jätteiden ja lastijätteiden jättöpakkoa koskevia poikkeuksia aluksille, jotka ovat säännöllisessä liikenteessä ja aluksesta peräisin oleva jäte toimitetaan ja siihen liittyvät maksut suoritetaan johonkin aluksen reitin varrella olevaan satamaan. Aluksesta peräisin olevan jätteen toimittamisen ja siihen liittyvien maksujen suorittamisen todentamisesta säädetään valtioneuvoston asetuksella.

---

30 §

Suomen ympäristökeskus vastaa alusten päästöjen valvonnasta Suomen aluevesillä. Alueellisten ympäristökeskusten tehtävänä

---

30 §

Suomen ympäristökeskus vastaa alusten päästöjen valvonnasta Suomen aluevesillä. Alueellisten ympäristökeskusten tehtävänä

on, sen lisäksi, mitä 12 §:n 1 momentissa säädetään, valvoa, että satamissa on 14, 21 ja 26 §:ssä tarkoitetut laitteet jätteiden vastaanottamiseen aluksissa.

---

on, sen lisäksi, mitä 12 §:n 1 momentissa säädetään, valvoa, että satamissa on 14, 21 ja 26 §:ssä tarkoitetut laitteet jätteiden vastaanottamiseen aluksissa. *Jätehuoltosuunnitelmia koskevien säännösten noudattamisen valvonnasta sekä ympäristönsuojelulain mukaan luvanvaraisen sataman jätehuoltosuunnitelman noudattamisesta säädetään ympäristönsuojelulaissa. Satamien jätehuoltosuunnitelmien noudattamista valvotaan muutoin jätehuollon valvonnan osana siten kuin siitä säädetään jätelaissa.*

30a §

Alueellinen ympäristökeskus tai kunnan ympäristönsuojeluviranomainen voi tämän lain mukaiseen toimivaltaansa kuuluvassa asiassa

1) kieltää sitä, joka rikkoo tätä lakia, sen nojalla annettua asetusta tai määräystä, jatkamasta tai toistamasta säännöksen tai määräyksen vastaista menettelyä;

2) määrätä sen, joka rikkoo tätä lakia taikka sen nojalla annettua asetusta tai määräystä, täyttämään muulla tavoin velvollisuutensa;

3) määrätä 1 tai 2 kohdassa tarkoitetulla tavalla menetellyt palauttamaan ympäristö ennalleen tai poistamaan rikkomuksesta ympäristölle aiheutunut haitta.

Viranomaisen on tehostettava, jollei se ole ilmeisen tarpeetonta, tämän lain nojalla antamaansa kieltoa tai määräystä uhkasakolla tai uhalla, että tekemättä jätetty toimenpide teetetään laiminlyöjän kustannuksella tai toiminta keskeytetään.

Jollei tästä laista muuta johdu, uhkasakkoa, teettämisuhkaa ja keskeyttämisuhkaa koskevaan asiaan sovelletaan muutoin, mitä uhkasakkolaissa (1113/1990) säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 200 .

Lain 26 b §:n 3 momentti tulee voimaan tasavallan presidentin asetuksella säädettävänä ajankohtana.

2.

Laki**ympäristönsuojelulain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 4 päivänä helmikuuta 2000 annetun ympäristönsuojelulain (86/2000) 41 §:n 3 momentti ja 45 §:n 1 momentti sekä
lisätään lain 65 §:ään uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2 momentti siirtyy 3 momentiksi seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

41 §

41 §

*Lupaharkinnan perusteet**Lupaharkinnan perusteet*

 Lupa-asiaa ratkaistaessa on lisäksi noudatettava, mitä luonnonsuojelulaissa ja sen nojalla säädetään.

 Lupa-asiaa ratkaistaessa on noudatettava, mitä luonnonsuojelulaissa ja sen nojalla säädetään. *Sataman ympäristölupa-asiaa ratkaistaessa on noudatettava, mitä aluksi-s-ta aiheutuvan vesien pilaantumisen ehkäisemisestä annetussa laissa (300/1979) tai sen nojalla säädetään jätehuoltosuunnitelmasta.*

45 §

45 §

*Jäte- ja jätehuoltomääräykset**Jäte- ja jätehuoltomääräykset*

 Luvassa on annettava lisäksi tarpeelliset määräykset jätteistä ja jätehuollosta jätelain ja sen nojalla annettujen säännösten noudattamiseksi sekä tämän lain 42 §:n 3 momentissa tarkoitetun vakuuden asettamisesta tai muusta vastaavasta järjestelystä. Määräysten täytäntöönpanoon sovelletaan tätä lakia.

 Luvassa on annettava lisäksi tarpeelliset määräykset jätteistä ja jätehuollosta jätelain ja sen nojalla annettujen säännösten noudattamiseksi sekä tämän lain 42 §:n 3 momentissa tarkoitetun vakuuden asettamisesta tai muusta vastaavasta järjestelystä. *Satamaa koskevassa ympäristöluvassa on annettava tarpeelliset määräykset jätehuoltosuunnitelmasta.* Määräysten täytäntöönpanoon sovelletaan tätä lakia.

65 §

Tietojärjestelmään merkitseminen

65 §

Tietojärjestelmään merkitseminen

Satamasta on ilmoitettava ympäristönsuojelun tietojärjestelmään siten kuin siitä säädetään aluksista aiheutuvan vesien pilaantumisen ehkäisemisestä annetussa laissa. Ilmoituksen tulee sisältää jätehuoltosuunnitelma, jota on noudatettava sen jälkeen kun satama on merkitty ympäristönsuojelun tietojärjestelmään. Tietojärjestelmään tehdystä merkinnästä ja ilmoitetusta jätehuoltosuunnitelmasta on lähetettävä tieto kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 200 .

Ympäristöluvanvaraisesta ja muusta satamasta tulee ilmoittaa 65 §:n mukaan ympäristönsuojelun tietojärjestelmään viimeistään 30 päivänä syyskuuta 2004. Ympäristöluvanvaraisesta satamasta ei tarvitse kuitenkaan ilmoittaa ympäristönsuojelun tietojärjestelmään, jos toimintaan on myönnetty ympäristölupa tämän lain voimaantulon jälkeen.
